

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1*
FACTORS AFFECTING THE LEARNING ORGANIZATION OF SCHOOLS
UNDER THE PHETCHABUN PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

ชมพูนุช ชุมลัยวงศ์¹ และ เอื้อมพร หลินเจริญ²
Chomphunut Choomalaiwong¹ and Aumporn Lincharearn²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร¹⁻²
Education Naresuan University, Thailand.¹⁻²
Corresponding Author's Email: chompoonuitc67@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ 2) ศึกษาระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ 3) เพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน โดยได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์กรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านด้านการจัดการความรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์กร (X_1) ด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ (X_4) และด้านโครงสร้างองค์กรและระบบงาน (X_5) โดยมีอำนาจพยากรณ์ (R^2) ได้ร้อยละ 88.30 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SE_{est}) เท่ากับ 0.134 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

* Received 7 April 2026; Revised 20 April 2026; Accepted 17 May 2026

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.037 + 0.506 (X_1) + 0.271(X_4) + 0.236 (X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.507 (ZX_1) + 0.275 (ZX_4) + 0.231(ZX_5)$$

คำสำคัญ: ปัจจัย, องค์การแห่งการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this research were: 1) to examine the levels of factors affecting the learning organization, 2) to study the levels of being a learning organization; and 3) to predict factors affecting the learning organization of schools under the school Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 92 school administrators, obtained through Simple random Sampling. The research instrument a 5–point Likert scale questionnaire. Statistics used for data analysis included mean, standard deviation, and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The research findings revealed that:

1) The overall level of factors affecting the learning organization was at the highest level, with Technology and information Systems having the highest mean and Organizational Culture and Atmosphere having the lowest mean.

2) The overall level of the learning organization was at the highest level, with Increasing Ability in Technology Usage having the highest mean and Knowledge Management having the lowest mean.

3) There factors significantly predicted the learning organization at the .05 level: Organizational Culture and Atmosphere (X_1), Technology and Information Systems (X_4) and Organizational Structure and Work Systems (X_5). These factors accounted for 88.30% of the variance, with a standard error of 0.134. The predictive equations in raw score and standardized score forms are as follows:

The predictive equations are as follows:

Raw Score Equation:

$$\hat{Y} = 0.037 + 0.506 (X_1) + 0.271(X_4) + 0.236 (X_5)$$

Standardized Score Equation:

$$\hat{Z} = 0.507 (ZX_1) + 0.275 (ZX_4) + 0.231(ZX_5)$$

Keywords: Factors, Learning Organization

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้ทุกองค์กรต้องเผชิญกับความท้าทายและความซับซ้อนที่เพิ่มมากขึ้น การศึกษาจึงถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2567) ที่เน้นย้ำเรื่อง “เรียนดี มีความสุข” และการยกระดับคุณภาพการศึกษาผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การที่จะขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จได้นั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นเพียงสถานที่ถ่ายทอดความรู้ ไปสู่การเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้” (Learning Organization) ซึ่งเป็นกระบวนการที่สมาชิกในองค์กรมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการสร้างและแบ่งปันความรู้ร่วมกัน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่าความสำเร็จในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนที่เข้มแข็งในหลายมิติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Systems Learning Organization Model ของ Marquardt (1996) ที่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบหลัก 5 ประการ ได้แก่ ด้านพลวัตการเรียนรู้ ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร ด้านบุคคล ด้านการจัดความรู้และด้านการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ กฤติญา ศรีซังส้ม และคณะ (2566) พบว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงและส่งผลเชิงบวกต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน กนกเนตร คำไพ (2566) ที่พบว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการความรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลเชิงบวกต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับกาญจนา ดาวเด่น (2564) ที่ระบุว่าวัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาและ นครินทร์ จีบจิตต์ (2562) ที่เน้นย้ำว่าบรรยากาศภายในองค์กรเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรอย่างไรก็ตามในบริบทพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ เขต 1 ยังพบความท้าทายในการนำแนวคิดเหล่านี้มาปรับใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างระบบงานและเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ส่งผลโดยตรงต่อการผลักดันให้โรงเรียนก้าวสู่ความเป็นเลิศท่ามกลางความจำกัดของทรัพยากร

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงที่จะศึกษาระดับปัจจัยและระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้รวมถึงต้องการที่จะพหุการณปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต

1 เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์และตัวแบบในการพยากรณ์ที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและเสริมสร้างความ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1
3. เพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 จำนวน 120 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 117 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบูรณ์เขต 1 จำนวน 92 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วย วิธีจับฉลากรายชื่อโรงเรียนเพื่อให้ได้ตัวแทนที่กระจายครอบคลุมทั่วพื้นที่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามจริยธรรมการวิจัยโดยชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความยินยอมก่อนเก็บข้อมูลพร้อมรักษา ความลับและนำเสนอผลในภาพรวมเท่านั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จำนวน 5 ด้าน (20ข้อ) ตามกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นโดยมีตัวอย่งนียมและข้อคำถามดังนี้

1. ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์กร หมายถึง ค่านิยมและความเชื่อที่ส่งเสริมการ เรียนรู้ ตัวอย่างคำถาม: สถานศึกษามีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บุคลากรกล้าทดลองสิ่งใหม่และ ยอมรับความผิดพลาดคือการเรียนรู้

2. ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในการกระตุ้นการเรียนรู้ ตัวอย่างคำถาม: ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนและเป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

3. ด้านการจูงใจ หมายถึง การสร้างแรงเสริมทั้งบวกและลบ ตัวอย่างคำถาม: สถานศึกษามีระบบการยกย่องชมเชยหรือให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลงานสร้างสรรค์

4. ด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ หมายถึง การใช้เครื่องมือดิจิทัลสนับสนุนการเรียนรู้ ตัวอย่างคำถาม: สถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยและสะดวกต่อการสืบค้นเพื่อการเรียนรู้

5. ด้านโครงสร้างองค์การและระบบงาน หมายถึง ความยืดหยุ่นในการบริหารงาน ตัวอย่าง: โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษามีความยืดหยุ่นและเอื้อต่อการทำงานเป็นทีม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ จำนวน 5 ด้าน (20ข้อ) ตามกรอบแนวคิดของ Marquardt (1996) ประกอบด้วย ด้านพลวัตการเรียนรู้ ด้านการปรับเปลี่ยนองค์การ ด้านบุคคล ด้านการจัดการความรู้ และด้านการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ความเที่ยงตรง (Validity) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

3.2 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน วิเคราะห์รายข้อด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.26–0.81

3.3 ความเชื่อมั่น (Reliability) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.966 และเมื่อพิจารณาารายด้านของปัจจัยที่ส่งผลพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.70–0.79 โดยสรุปดังนี้: ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ (0.70) ด้านภาวะผู้นำ (0.79) ด้านการจูงใจ (0.70) ด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ (0.71) และด้านโครงสร้างองค์การและระบบงาน (0.70)

3.4 นำผลการวิเคราะห์พิจารณาการปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดพิมพ์แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

4.2 ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ในการตอบแบบสอบถาม

4.3 ในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้แนบใบคำชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและแบบลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยระบุสิทธิในการถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใดๆต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

4.4 ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในลักษณะไม่ระบุตัวตนและให้คำมั่นสัญญาในการรักษาความลับของข้อมูลโดยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับบุคคลหรือองค์กร

4.5 ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป จำนวน 92 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D$) โดยมีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
4.51 - 500	มากที่สุด
3.51 - 4.50	มาก
2.51 - 3.50	ปานกลาง
1.51 - 250	น้อย
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 ในภาพรวม

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา	$(\bar{X})$	S.D.	ระดับ
1	ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์กร	4.50	0.40	มาก
2	ด้านภาวะผู้นำ	4.52	0.46	มากที่สุด
3	ด้านการจูงใจ	4.54	0.42	มากที่สุด
4	ด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ	4.57	0.45	มากที่สุด
5	ด้านโครงสร้างองค์การและระบบงาน	4.56	0.40	มากที่สุด
รวม		4.54	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.57$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านโครงสร้างองค์การและระบบงาน ($\bar{X} = 4.56$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์กร ($\bar{X} = 4.50$) อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่เข้มแข็งซึ่งถือเป็นปัจจัยเกื้อหนุนสำคัญที่ช่วยให้นักวิชาการเข้าถึงและแบ่งปันความรู้ได้อย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน

2. ผลการศึกษาระดับของความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในภาพรวม

ข้อ	ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านพลวัตการเรียนรู้	4.56	0.44	มากที่สุด
2	ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร	4.56	0.45	มากที่สุด
3	ด้านบุคคล	4.55	0.43	มากที่สุด
4	ด้านการจัดการความรู้	4.54	0.42	มากที่สุด
5	ด้านการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	4.58	0.36	มากที่สุด
รวม		4.56	0.40	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.58$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านพลวัตการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.56$)

อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการปรับเปลี่ยนองค์การ ($\bar{X} = 4.56$) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.54$) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

แม้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ด้านการจัดการความรู้กลับมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษาควรพัฒนากระบวนการจัดเก็บและถ่ายทอดความรู้ให้เป็นระบบมากขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้ความรู้เฉพาะตัวของบุคลากรสูญหายไปเมื่อมีการโยกย้ายหรือเกษียณอายุราชการ

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่พยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE_b	β	t	$Sig.$
ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ (X_1)	0.449	0.071	0.450	6.31	0.000
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X_2)	0.054	0.045	0.064	1.19	0.236
ปัจจัยด้านการจูงใจ (X_3)	0.081	0.055	0.085	1.47	0.144
ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ (X_4)	0.209	0.062	0.213	3.34	0.001
ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การและระบบงาน (X_5)	0.240	0.072	0.235	3.32	0.001
$R = 0.943$		$F = 139$			
$R^2 = 0.890$		$SE_{est} = 0.130$			
$R^2_{adj} = 0.883$		$a = -0.127$			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ตัว คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ ($X_1 = 0.000$) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การและระบบงาน ($X_5 = 0.001$) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ ($X_4 = 0.001$) ซึ่งส่งผลทางบวก ส่วนตัวแปรที่เหลืออีก 2 ตัวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.943 มีอำนาจพยากรณ์ (R^2) ได้ร้อยละ 89.00 มีค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน เท่ากับ 0.130 โดยสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = -0.127 + 0.449(X_1) + 0.054(X_2) + 0.081(X_3) + 0.209(X_4) + 0.240(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.450(ZX_1) + 0.064(ZX_2) + 0.085(ZX_3) + 0.213(ZX_4) + 0.235(ZX_5)$$

ตาราง 4 แสดง ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตัวแปรพยากรณ์	<i>b</i>	<i>SE_b</i>	β	<i>t</i>	<i>Sig.</i>
ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ (X_1)	0.506	0.068	0.507	7.44	0.000
ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ (X_4)	0.271	0.058	0.275	4.68	0.000
ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การและระบบงาน(X_5)	0.236	0.073	0.231	3.22	0.002
$R = 0.940$		$F = 221$			
$R^2 = 0.883$		$SE_{est} = 0.134$			
$R^2_{adj} = 0.879$		$\alpha = 0.037$			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ตัว คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศ ($X_1 = 0.000$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ ($X_4 = 0.000$) และปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การและระบบงาน ($X_5 = 0.002$) ซึ่งทั้งสามปัจจัยส่งผลทางบวก โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้งสามสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้ร้อยละ 88.30 ($R^2 = 0.883$) โดยสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.037 + 0.506(X_1) + 0.271(X_4) + 0.236(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.507(ZX_1) + 0.275(ZX_4) + 0.231(ZX_5)$$

ผลการพยากรณ์ที่มีค่าสูงถึงร้อยละ 88.30 บ่งชี้ว่าการจะพัฒนาโรงเรียนให้ป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนนั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้ง 3 ด้านไปพร้อมกันโดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เข้มแข็งบนพื้นฐานของโครงสร้างองค์การและระบบงานยืดหยุ่นและมีเทคโนโลยีรองรับอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการนำระบบดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการและสนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Marquardt (1996) และงานวิจัยของ กาญจนา ดาวเด่น (2564) ที่ระบุเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงและถ่ายโอนความรู้ อย่างไรก็ตามด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ กลับมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษายังมีข้อจำกัดบางประการในการสร้างค่านิยมร่วมและการเปิดเวทีให้บุคลากรแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันยังทั่วถึง สอดคล้องกับความเห็นของ Garvin (1995) ที่เน้นย้ำว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ต้องมีวัฒนธรรมและยอมรับการเปลี่ยนแปลงร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

2. ระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดย ด้านการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการนำสื่อดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติญา ศรีซังรัมย์และคณะ (2566) ที่พบว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงและส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ขณะที่ด้านจัดการความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดในการรวบรวมและถ่ายทอดองค์ความรู้ภายในองค์การอย่างเป็นระบบโดยประเด็นนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กนกเนตร คำไพ (2566) ที่ระบุว่ากระบวนการจัดการความรู้มักเป็นจุดที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั่วทั้งองค์การ ทั้งนี้ Marquardt (1996) ได้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนจำเป็นต้องบูรณาการการจัดการความรู้ควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสมดุล

3. ปัจจัยที่พยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ(X_1) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ(X_4) และด้านโครงสร้างองค์การและระบบงาน (X_5) สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 88.30 ($R^2 = 0.883$) สะท้อนว่าการพัฒนาสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ต้องบูรณาการทั้ง

โครงสร้างที่ยืดหยุ่นและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ากับวัฒนธรรมองค์การที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ดาวเด่น (2564) ที่พบว่าปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การและเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นครินทร์ จับจิตต์ (2562) ที่ศึกษาในบริบทพื้นที่เดียวกันและพบว่าปัจจัยด้านการส่งเสริมและบรรยากาศภายในองค์การมีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ และยิ่งสอดคล้องกับ Silja (2002) ที่พบว่าบรรยากาศภายในโรงเรียนและการทำงานร่วมกันเป็นปัจจัยที่มีผลบวกต่อกระบวนการเรียนรู้ขององค์การอย่างเป็นระบบ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีปัจจัยพยากรณ์สำคัญ 3 ด้านได้แก่ ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การ (X_1) ด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ (X_4) และด้านโครงสร้างองค์การและระบบงาน (X_5) ซึ่งร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีอำนาจพยากรณ์ สูงถึงร้อยละ 88.30

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านวัฒนธรรมและโครงสร้างองค์การ ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมโดยปรับโครงสร้างสายงานให้ยืดหยุ่น เช่น จัดตั้งคณะทำงานตามโครงการและการกำหนดปฏิทินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่ชัดเจนเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ด้านการจัดการความรู้และเทคโนโลยี ควรจัดทำคลังความรู้ดิจิทัล เช่น การใช้ระบบ Cloud หรือ Google workspace เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมและถ่ายทอดแนวปฏิบัติที่ดีช่วยให้บุคลากรเข้าถึงข้อมูลเพื่อพัฒนางานได้รวดเร็วและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงการวิจัยพัฒนาเพื่อสร้างรูปแบบหรือคู่มือการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1
2. ควรศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารที่ประสบความสำเร็จในการบูรณาการวัฒนธรรมองค์การเข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2568 <https://bic.moe.go.th/>
- กนกเนตร คำไฟ. (2566). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กฤติญา ศรีซังส้ม, กัญญกร เอี่ยมพญา และนิวัตต์ น้อยมณี. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 18(2), 15-28.
- กาญจนา ดาวเด่น. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นครินทร์ จัปจิตต์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- Garvin, D. A. (1995). Leveraging learning for competitive advantage. *Strategy & Leadership*, 23(5), 10-15.
- Marquardt, M. J. (1996). *Building the learning organization: A systems approach to quantum improvement and global success*. McGraw-Hill.
- Silja, K. (2002). Mapping the learning organization. *Journal of Education*, 12(1), 105-118.